

Strålskyddsstiftelsen granskar Strålsäkerhetsmyndigheten:

Så arbetar SSM ”pådrivande och förebyggande för att skydda människor mot hälsoeffekter nu och i framtiden” med strålning från trådlös teknik.

Strålsäkerhetsmyndigheten, SSM, som är den myndighet som i första hand ansvarar för frågan om hälsorisker med strålning från trådlös teknik och lågfrekventa magnetfält, uppger på www.ssm.se att de arbetar ”pådrivande och förebyggande för att skydda människor mot hälsoeffekter nu och i framtiden”.

Strålskyddsstiftelsen har granskat SSM:s arbete utifrån ovan citerade påstående. Denna sammanställning visar hur SSM arbetat med frågan gällande strålning från trådlös teknik. Den ska ses i ljuset av de varningar som kommer från oberoende forskare och läkare och som uttryckts i exempelvis Bioinitivrapporten presenterad i januari 2013 och i drygt 200 experters appell till FN och medlemsländerna i maj 2015 om brådskande behov av stärkt skydd mot visade risker.

Granskningen visar att myndigheten inte gör det man påstår sig göra. Myndighetens arbete skulle snarast kunna beskrivas som ett systematiskt och aktivt förnekande av visade hälsorisker och motarbetande av rekommendationer om förebyggande och skyddande åtgärder för att motverka negativa hälsoeffekter.

Genomgående avfärdar SSM alla risker med strålning från trådlös teknik, utom en ”mycket liten hälsorisk” då mobilen hålls mot örat, i strid med en snabbt växande och mycket stor mängd vetenskapliga resultat, en växande grupp experters, forskares och läkares bedömningar och många drabbade människors trovärdiga vittnesmål om negativa hälsoeffekter. Vi har också frågat Helene Asp, chef för den enhet som ansvarar för frågan om hälsorisker med elektromagnetisk strålning, hur det förebyggande och skyddande arbetet bedrivs. Asp och hennes medarbetare kunde inte peka på några åtgärder som vidtagits för att skydda och förebygga vetenskapligt visade negativa hälsoeffekter och hälsofaror, som allt fler forskare varnar för. (svar från SSM i bilaga 1).

SSM:s vinklade, ofta felaktiga, information om hälsorisker och forskningsläget har fått stort genomslag i samhället. Den 23 februari 2015 erkänner man dock i en rapport att myndigheten har ”*bristande kompetens som kan leda till onödig och skadlig bestrålning av människor och miljö som i sin tur kan leda till skador och dödsfall.*” samt ”*SSM saknar medicinsk kompetens inom strålskyddsområdet liksom kunskap om strålningsepidemiologi*”.¹

Strålskyddsstiftelsen anser att det behövs en genomgripande, objektiv och opartisk granskning av SSM:s arbete, i synnerhet mot bakgrund av frågans potentiellt mycket stora betydelse för

---

1

folkhälsa, miljö och ekonomi. Vid denna granskning bör det ”pådrivande och förebyggandearbetet för att skydda människor mot hälsoeffekter nu och i framtiden” med riskerna med strålning från trådlös teknik prioriteras. Granskningen bör också omfatta kontroll av jäv inom myndigheten och dess vetenskapliga råd, vars uttalanden myndigheten ofta hänvisar till och som tillåts väga tungt när råd ges. Personer med kopplingar till telekom-, IT- och elindustrin bör omgående ersättas av oberoende experter och myndighetens råd och riktvärden gällande risker med strålning från trådlös teknik bör ses över och uppdateras efter tillgänglig forskning så att de skyddar människor mot hälsoeffekter nu och i framtiden.

På följande sidor följer åtta exempel som visar hur SSM hanterat frågan gällande hälsorisker med strålning från trådlös teknik.

1. Ignorerar forskning och forskare som varnar för allvarliga hälsorisker och förespråkar stärkt skydd och förebyggande åtgärder.

Under över ett decennium har SSM ignorerat all den forskning och alla de forskare, experter och läkare som varnar för allvarliga risker för folkhälsan och som förespråkar ökat skydd mot visade hälsorisker. Ett färskt exempel på det är de drygt 200 experter som i maj 2015² vädjade om bättre skydd och förebyggande åtgärder i en gemensam appell till FN och medlemsländerna. Bland dem finns de svenska forskarna cancerläkaren Lennart Hardell med medarbetare, som upprepat visat att mobilanvändare löper förhöjd risk för hjärntumör, forskning som bedömts vara ledande i världen i flera av varandra oberoende analyser; forskaren Igor Belyaev som vid Stockholms universitet visat att 3G och GSM-strålning skadade cellernas förmåga att reparera DNA-skador; professorerna Leif Salford och Bertil Persson och medarbetare vid Lunds Universitetssjukhus som, i djurförsök, upprepat visat att strålningen har skadlig påverkan på hjärnan.

Exempel på sammanställningar av mycket omfattande forskning som SSM också nonchalerar är den forskning som Bioinitiativgruppen sammanställt³ (år 2007 och 2012). Totalt omfattas cirka 3300 forskningsrapporter. Den senaste sammanställningen från 2012 är gjord av 29 forskare. Här fastslås sammanfattningsvis att hälsoeffekter vid mycket låga exponeringsnivåer har klart fastslagits: “Bioeffects are clearly established to occur with very low exposure levels (non-thermal levels) to electromagnetic fields and radiofrequency radiation exposures.” Rapporten rekommenderar kraftigt sänkta gränsvärden för tillåten strålning för skydda mot de klart fastslagna negativa hälsoeffekterna.

Mellan år 2003 och 2013 har Strålsäkerhetsmyndigheten å sin sida sammanställt cirka 1300 forskningsrapporter i årliga rapporter. Rapporterna är sammanställda med hjälp av experter som till en majoritet har kopplingar till industrin och är medlemmar i ICNIRP (se nedan). SSM:s rapporter har genomgående kommit fram till en diametralt annan ståndpunkt än den som redovisas av från industrin oberoende experter och forskare och som bland annat uttrycks i

---

² <http://www.stralskyddsstiftelsen.se/2015/05/190-expert-oppmanar-fn-och-who-att-battre-skydda-manniskor-mot-halsorisker-med-stralning-fran-tradlos-teknik/>

³ <http://www.bioinitiative.org/>

appellen från maj 2015. SSM skriver på sin hemsida den 24 april 2015: "Vid exponering för låga nivåer av elektromagnetiska fält, under myndighetens referensvärden finns inga säkerställda hälsorisker."⁴

SSM har aktivt valt att ensidigt anlita och luta sig mot en begränsad grupp experter som är av den industrivänliga uppfattningen att det inte skulle finnas tillräckligt med belegg för hälsorisker. Det innebär att SSM aldrig gjort en objektiv och balanserad riskbedömning som speglar forskarvärldens uppfattning. De flesta av de av SSM anlitate experterna har ekonomiska kopplingar till industrin eller är medlemmar i organisationerna ICNIRP eller IEEE som ligger bakom gällande rekommendationer för tillåten strålning (gränsvärden) som är av stor ekonomisk och strategisk betydelse för industrin. ICNIRP:s och IEEE:s värden skyddar uttryckligen inte mot ohälsoeffekter av längre tids exponering utan endast mot omedelbara effekter av mycket kort tids exponering då strålningen är så hög att den värmer upp vävnad (inom 30 minuter). De är därför föråldrade och uppenbart otillräckliga. SSM beskriver all exponering under dessa höga värden som "låg".

Ett exempel på en expert som anlitas av SSM är professor Anders Ahlbom som under 10 år var ordförande för SSM:s påstått "oberoende" expertgrupp. Anders Ahlbom var samtidigt medlem i ICNIRP och stod bakom ICNIRP:s gränsvärden, hans bror var lobbyist för TeliaSonera i Bryssel, han satt i broderns konsultbolags styrelse (2010-2011) och han får sedan många år stora forskningsanslag från telekomindustrin. Hans kollega professor Maria Feychting var den ständiga sekreteraren i Ahlboms utredningar. Hon är också medlem i ICNIRP och får också stora anslag från industrin. År efter år avfärdades hälsorisker med trådlös teknik under de egna rekommenderade gränsvärdena (ICNIRP) trots växande vetenskapliga belegg för att strålningen medför hälsorisker vid exponeringsnivåer långt under ICNIRP:s värden.

Sammantaget innebär detta att SSM inte gör en objektiv och saklig redovisning av frågan. Myndigheten utelämnar många forskares, läkares och experters bedömningar och upprepade uppmaningar om behovet av radikalt skärpta gränsvärden som även skyddar mot effekter av längre tids exponering och mot visade ohälsoeffekter långt under ICNIRP:s värde, bred information till allmänheten om de många hälsoriskerna, att trådlös teknik inte bör användas i skolan och förskolan på grund av de särskilda riskerna för barnen samt behovet av särskilt skydd för särskilt känsliga grupper som barn, foster, äldre och elöverkänsliga.

Strålskyddsstiftelsen gjorde 2014 en redovisning av SSM:s experters intressekonflikter.⁵

2. Motsägelsefull rekommendation om användning av handsfree vid mobilanvändning

Sedan 2004 rekommenderar SSM användning av handsfree vid mobilanvändning. Emellertid har rekommendationen genomgående kombinerats med påståenden om att riskerna är små, mycket svaga eller att det endast skulle gälla en svag misstanke om en godartad tumör på

---

⁴ <http://www.stralsakerhetsmyndigheten.se/start/Magnetfalt--tradlos-teknik/>

⁵ <http://www.stralskyddsstiftelsen.se/2014/06/ssm-vilseleder-om-risker-med-stralning-fran-tradlos-teknik/>

hörselnerven eller "en hälsoeffekt". Att det skulle gälla malign hjärntumör eller cancer är ord som undviks, trots allt starkare belägg.

På SSM:s hemsida står det exempelvis att "Du kan minska exponeringen från din mobil betydligt genom att använda handsfree, hålla ut mobilen från kroppen när du pratar, ha god täckning vid samtal" men det påstås också samtidigt att "I dag finns inget vetenskapligt stöd för att avråda från att använda mobiltelefon. Däremot finns en viss osäkerhet om långtidseffekterna." Därefter hävdar SSM att det är hörselnervstumör som "osäkerheten" skulle gälla:

"Två delstudier i det internationella INTERPHONE-projektet antyder att det kan finnas en något ökad risk för tumör på hörselnerven vid långvarig, mer än tio års användning av mobiltelefon. För kortare tids användning syns ingen motsvarande riskökning. Resultaten är fortfarande osäkra och behöver bekräftas av ytterligare forskning. Myndigheten bedömer att dessa resultat tillsammans med omfattande användning av mobiltelefoner motiverar försiktighet. För hjärntumörer (gliom och meningiom) tyder resultaten från INTERPHONE-studien inte på någon ökad risk."

Därpå i underrubriken "Mobilråd"⁶ ger myndigheten även information om att det skulle finnas "svag misstanke" om hjärntumör. För att komma hit har dock besökarna redan mötts av beskedet att det endast skulle gälla tumör på hörselnerven och att det "saknas vetenskapligt stöd för att avråda från mobilanvändning".

Ett annat exempel kan hämtas från broschyren "Mobiler och Master"⁷ där rekommendationen om hands-free görs citat "trots att misstankarna om hälsorisker" påstås vara "mycket svaga".

SSM ignorerar således de omfattande vetenskapliga resultat som finns och som visar allvarliga hälsoeffekter till följd av strålning från trådlös utrustning, exempelvis ökad risk för malign hjärntumör vid mobilanvändning, oxidativ stress, DNA-skador, främjad tumörtillväxt och skadliga effekter på hjärnan.⁸

Myndigheten är inte heller konsekvent i sina råd. Som en följd av att man nu trots allt uppmanar till viss försiktighet när det gäller användning av mobiltelefon borde följaktligen också ge samma råd lämnas när det gäller läsplattor och trådlöst uppkopplade datorer – att man ska hålla ut dessa från kroppen vid användning med trådlös uppkoppling. Läsplattor använder samma typ av strålning för sin trådlösa kommunikation som en mobil och de strålar motsvarande som en mobiltelefon. En [lpad3](#) avger 0,5-0,8 W/kg vid uppkoppling mot WiFi resp. UMTS/3G. En [lphone5](#) avger 0,1-0,6 W/kg vid uppkoppling mot WiFi resp. UMTS/3G.⁹ Avsaknaden av råd får till följd att även mycket små barn sitter med uppkopplade läsplattor mot kroppen och att användningen i exempelvis skolor är helt oreglerad. Det råd som borde varit en direkt följd av rådet att hålla ut mobiltelefonen från kroppen gör dock läsplattorna oanvändbara som surfplattor.

⁶ <http://www.stralsakerhetsmyndigheten.se/start/Magnetfalt--tradlos-teknik/Mobiltelefoni/Mobilrad/>

⁷ SSM: Mobiler och master. Information om radiofrekventa fält

⁸ www.stralskyddsstiftelsen.se

⁹ <http://www.stralskyddsstiftelsen.se/rad/barbara-datorer-och-lasplattor/>

3. Sänder ut pressmeddelanden som dementerar hälsorisker och avfärdar behov av skyddande åtgärder

Under drygt ett decennium har Strålsäkerhetsmyndigheten sänt ut pressmeddelanden som avfärdar hälsorisker. Undantaget är ”en mycket liten risk” för en ”godartad tumör på hörselnerven”. Sedan några år tillbaka utgör hjärntumörstatistik SSM:s främsta motargumentet mot nya vetenskapliga resultat som visar cancerogena effekter och förhöjd risk för hjärntumör för mobilanvändare. Rent konkret innebär det att SSM avvaktar tills dess att det sker tydliga trendbrott över tid i cancerregistrens statistik över antalet människor som drabbats av hjärntumör varje år för att medge hälsoeffekter och vidta förebyggande och skyddande åtgärder. Ett tydligt trendbrott i form av en kraftig ökning av antalet fall av hjärntumör har redan skett i Danmark och tillförlitligheten i det svenska hjärntumörregistret har ifrågasatts,^{10, 11} men det påverkar inte SSM:s hållning. Detta utgör ett illustrativt exempel på hur myndighetens ”förebyggande och pådrivande skyddsarbete” bedrivs.

Exempel 1, juni 2015: SSM pressmeddelande: ”Inte några strålskyddsrelaterade risker för allmänheten när det gäller radiovågor från exempelvis mobilbasstationer, TV- och radiosändare eller trådlösa datornätverk i hem- eller skolmiljö. Det vetenskapliga stödet för att mobiltelefoner orsakar cancer är svagt.”¹²

En månad tidigare hade drygt 200 experter gått ut och vädjat till FN och medlemsländerna om bättre skydd för allmänheten mot risker med trådlös teknik och bred information till alla om visade risker. De konstaterade att beläggen var omfattande för många olika hälsorisker samt att upprepade undersökningar visat att strålningen orsakar hjärntumör, främjar tumörer i djurförsök och skadar cellers DNA. Under våren hade bland annat en ny stor undersökning på djur som finansierats av tyska strålsäkerhetsmyndigheten bekräftat att strålning från 3G främjar tumörtillväxt. De cancerfrämjande effekterna sågs vid nivåer som var 50 gånger under gällande rekommendationer för tillåten strålning från SSM/ICNIRP.¹³

Exempel 2, maj 2014: SSM Pressmeddelande: ”Ny forskning tyder inte på några hälsorisker med att använda mobiltelefoner eller trådlösa datornätverk”. ”Sammantaget tyder befintlig forskning på att det inte finns några hälsorisker med att använda mobiltelefon. Det vetenskapliga stödet för att mobiltelefonen skulle orsaka cancer blir allt svagare.”¹⁴

Under det gångna halvåret har två av varandra oberoende undersökningar tvärtom stärkt bevisningen om att mobilanvändning ökar risken för aggressiv hjärntumör (Hardell 2013, Coureau 2014)

---

¹⁰ <http://www.stralskyddsstiftelsen.se/2014/10/kraftig-okning-av-patienter-som-vardas-for-hjarntumor-av-okand-natur/>

¹¹ <http://www.stralskyddsstiftelsen.se/2014/06/hjarntumorer-okar-i-danmark-55-fler-pa-tio-ar/>

¹² <http://www.stralsakerhetsmyndigheten.se/Om-myndigheten/Aktuellt/Nyheter/Ny-forskningssammanstallning-om-risker-med-elektromagnetiska-falt/>

¹³ <http://www.stralskyddsstiftelsen.se/2015/03/stralning-fran-surfplattor-och-mobiler-framjar-cancer-visar-ny-forskning/>

¹⁴ <https://www.stralsakerhetsmyndigheten.se/Om-myndigheten/Aktuellt/Nyheter/Mobiltelefoni-ny-forskning-tyder-inte-pa-halsorisker/>

Exempel 3, december 2013: SSM Pressmeddelande: "Inga hälsorisker med radiovågor under referensvärden - Det finns inga vetenskapligt grundade misstankar om hälsorisker med radiovågorna från trådlösa datornätverk".¹⁵

Under de senaste åren hade beläggen för hälsorisker med trådlös teknik ökat. Hösten 2013 hade det svenska forskarlaget från Örebro Universitetssjukhus under ledning av cancerläkaren och forskaren Lennart Hardell publicerat en undersökning av mobilanvändning med längst uppföljning hittills i världen. Den bekräftade att mobilanvändning ökar risken för hjärntumör. De redovisade även att alla kriterier nu var uppfyllda för att skärpa cancerklassningen till högsta cancerklassen "cancerogen för människor" klass 1.

I januari 2013 presenterades Bioinitiativrapporten där 29 internationella experter analyserat 1800 forskningsrapporter från de senaste 5 åren. Hundratals vetenskapliga resultat visade skadliga effekter på det centrala nervsystemet, skador på DNA och oxidativ stress. Vidare hade cancerriskerna blivit allt mer tydliga och skadliga hälsoeffekter observerats hundratusentals gånger under gällande riktlinjer från SSM/ICNIRP. Rapporten drog slutsatsen att beläggen för hälsorisker ökat kraftigt de senaste fem åren och varnade för att barn och foster är särskilt känsliga för riskerna. Stärkt skydd och en kraftig sänkning av gränsvärden samt förebyggande åtgärder rekommenderades.

4. Ger ut broschyr i vilken alla hälsorisker avfärdas – förutom en "mycket liten risk" vid mobiltelefonanvändning.

Ur SSM:s broschyr Mobiler och master: "Finns det några hälsorisker?"

*Strålsäkerhetsmyndighetens bedömning är att radiovågor från trådlösa datornätverk, mobilt bredband, mobilbasstationer samt radio- och tv-sändare inte medför någon risk för skadliga hälsoeffekter. Det finns en vetenskapligt grundad misstanke om hälsorisk då mobilen hålls mot örat under samtal. Det finns dock inga samstämmiga bevis för att användning av mobiltelefon skulle öka risken för cancer eller andra sjukdomar. Misstanken om hälsorisker försvagas i takt med att nya studier presenteras utan att risker kan säkerställas. Hjärntumörstatistiken ger inte heller stöd för att risknivån har ökat trots omfattande mobilanvändning i samhället. Om det finns någon risk med att använda mobiltelefon kan man konstatera att den är mycket liten."*¹⁶

SSM ger ut denna broschyr en månad efter att Bioinitiativrapporten publicerats i januari 2013 där det tydligt framgår att beläggen för ohälsoeffekter ökat kraftigt under senare år (se föregående punkt).

¹⁵ <https://www.stralsakerhetsmyndigheten.se/Om-myndigheten/Aktuellt/Nyheter/Inga-halsorisker-med-radiovagor-under-referensvardnen/>

¹⁶ <https://www.stralsakerhetsmyndigheten.se/Global/Publikationer/Broschyr/2013/Mobiler%20och%20master.pdf>

5. Avfärdar människors vittnesmål om svåra hälsoeffekter och sjukdomar.

SSM har under många år avfärdat människors vittnesmål om svåra symtom och svåra sjukdomar relaterade till strålning från trådlös teknik. Många har förgäves begärt att SSM ska vidta åtgärder för att skydda dem bättre. Många människor har även tvingats flytta från sina hem efter att mobilmaster som satts upp i närheten eller grannar installerat trådlös teknik vars strålning trängt in i deras hem, vilket gjort dem sjuka. SSM har aldrig sammanställt eller intresserat sig för att följa upp dessa vittnesmål under årens lopp trots att de sammantaget bekräftar att det som visats i forskningen också händer i verkligheten dvs att strålning långt under gällande gränsvärden orsakar sjukdom. Här ges två exempel:

Exempel 1: En person beskriver i ett e-postmeddelande till SSM år 2014 att hon och hennes sambo båda fick kraftig huvudvärk och illamående efter användning av ny smartphone samt att örat blev rött och ömt. Båda hade därefter utvecklat känslighet för alla mobilerna i omgivningen. Trots att huvudvärk visats vara en av de vanligaste och mest påvisade ohälsoeffekterna av exponering för mobilstrålning i upprepade vetenskapliga undersökningar under det senaste decenniet svarar SSM:

"Hej, Det finns inget vetenskapligt stöd för samband mellan exponering för radiovågor från mobiltelefon och de symptom som du beskriver.. ...I dag finns inte något vetenskapligt underlag som styrker ett orsakssamband mellan dessa symtom och elektromagnetiska fält.

Exempel 2: *Jag har för 2 veckor sedan blivit opererad igen för en ny hjärntumör...Första gången blev jag opererad för 1,5 år sedan. Vid båda tillfällena träffade jag många andra patienter på neurokirurgen, mestadels unga tjejer men även yngre killar samt medelålders män med elakartade hjärntumörer, gliom. Vid diskussion med dem fanns det en gemensam nämnare som de självmant berättade om som orsaken till hjärntumören: De hade pratat väldigt mycket i mobiltelefon dagligen sedan flera år tillbaks innan de blev sjuka och fick diagnosen. De unga tjejerna och killarna i en privat smartphone som de ofta talade i privat under flera timmar om dagen. Abonnemangen var så fördelaktiga att de kunde ringa gratis till vänner som hade samma operatör. De medelålders männen hade företagsabonnemang och de hade också talat i mobilen under flera timmar om dagen. Ingen hade använt handsfree....Jag ber dig att ta detta på största allvar så att inte en hel generation barn/ungdomar/vuxna riskerar att få allvarliga sjukdomar som i värsta fall är dödliga.*

SSM:s svar:

Väldigt många människor använder mobiltelefon flitigt idag, de studier av cancerincidensstatistik som hittills gjorts på stora cancerregister har dock inte indikerat på något trendbrott när det gäller uppkomsten av gliom som kan kopplas till den ökande mobilanvändningen i samhället. Det finns dock frågetecken här runt dansk gliomstatistik som visat på en betydlig uppgång de sista 10 åren, orsaken till uppgången är vad jag vet inte utredd ännu. Hur hjärntumörincidensen utvecklas är något vi kommer att bevaka noggrant de närmaste åren. I

dagsläget finns endast en svag misstanke om förhöjd risk för hjärntumör för flitiga mobilanvändare.

6. Skriver debattreplikar som dementerar hälsorisker och krav på skyddande och förebyggande åtgärder

Under många år har SSM skrivit repliker på artiklar och debattartiklar som pekat på hälsorisker med trådlös teknik och behovet av förbättrat skydd mot dessa risker. SSM har genomgående gått in och skrivit replik även i de fall då artikelförfattarna inte riktat sig till eller ens nämnt SSM. Telekomindustrin har aldrig själv svarat på kritiken av att deras produkter medför allvarliga hälsorisker.

Exempel 1, april 2014: SSM replik: "Det finns inga vetenskapligt grundade misstankar om hälsorisker med radiovågsexponering från trådlösa datornätverk"¹⁷

SSM dementerar risker med trådlös teknik i skolan i tidningen Skolvärlden som når lärare i Sverige. SSM:s artikel är ett svar på debattartikel¹⁸ från cancerläkaren och forskaren Lennart Hardell, professorn i pedagogik Rainer Nyberg samt Mona Nilsson och Erja Tamminen som pekade på att Europarådet avrått från trådlös teknik i skolan samt att omfattande forskning visar att strålningen från trådlös teknik är en risk för barnens hälsa och inlärningsförmåga.

Exempel 2, april 2012: SSM:s replik: "Nej, surfplattor i skolan är inte skadliga för barn. Det finns ingen anledning att av strålskyddsskäl undvika att installera trådlösa nätverk på skolor eller på andra platser."¹⁹ SSM skrev repliken till tidigare publicerad artikel i Aftonbladet²⁰ som bland annat pekade på att Europarådet avråder från trådlös teknik i skolan och nya forskningsresultat som visar hälsorisker med trådlös teknik för barnen.

7. Skickar cirkulärskrivelser som avfärdar hälsorisker och tillbakavisar uppmaningar om behov av skyddande och förebyggande åtgärder

Exempel 1, hösten 2011: SSM skickar cirkulärskrivelse till alla svenska kommuner och skolor: "Trådlösa datornätverk är inget problem ur strålsäkerhetssynpunkt. Därför finns det av den anledningen inte skäl att avstå från att installera dem i skolor eller på andra platser. Det finns inga misstankar som är grundade på seriös vetenskap om att radiovågorna från trådlösa datornätverk skulle innebära några hälsorisker. - Det finns alltså ingen anledning att av strålsäkerhetsskäl undvika att installera trådlösa datornätverk, varken på skolor eller på andra platser."²¹

---

¹⁷ <http://skolvarlden.se/artiklar/inga-belagg-halsorisker-med-tradlosa-natverk>

¹⁸ <http://skolvarlden.se/artiklar/tradlos-teknik-skadar-barnen>

¹⁹ <http://www.aftonbladet.se/debatt/debattamnen/skola/article14664864.ab>

²⁰ <http://www.aftonbladet.se/debatt/debattamnen/miljo/article14609821.ab>

²¹ <https://www.stralsakerhetsmyndigheten.se/Om-myndigheten/Aktuellt/Nyheter/Tradlosa-datornatverk-inget-stralsakerhetsproblem/>

SSM-skrivelsen dementerar hälsorisker med trådlösa nätverk och trådlös teknik i skolan. Några månader tidigare hade WHO:s cancerforskningsinstitut cancerklassat strålningen klass 2B som "möjligen cancerframkallande" och

Europarådet hade i resolution 1815 rekommenderat medlemsländerna att inte använda trådlös teknik i skolan pga hälsoriskerna.

Exempel 2 hösten 2013: Ett liknande brev sänds ut igen till Sveriges kommuner och skolor, denna gång tillsammans med pressmeddelande med budskapet att trådlösa nätverk är "ofarliga".²²

SSM sänder ut detta budskap trots att det helt saknas vetenskapligt underlag som styrker att det skulle vara ofarligt att exponera barn under längre tid för strålning från trådlösa nätverk och trådlöst uppkopplade datorer. Tvärtom finns nu växande och omfattande belägg för att det verkligen är en hälsorisk och strålningen är sedan två år klassad "möjligen cancerframkallande" av IARC, Bioinitiativrapporten visade klarlagda hälsorisker i början av året och Europarådet avråder sedan 2011 från användning av trådlös teknik i skolan på grund av de särskilda riskerna för barnen.

8. Startar utbildningar av politiker, beslutsfattare och journalister som avfärdar hälsorisker och behov av förebyggande åtgärder

Redan 2003 startade SSM (då SSI) en utbildning av journalister samt politiker och beslutsfattare i kommuner och landsting. Huvudbudskapet har varit att strålning från mobiltelefoni är "låg", långt under gällande gränsvärde som påstås vara satt med "stor säkerhetsmarginal till påvisade effekter" och att strålningen därför skulle vara ofarlig. Genomgående har en vinklad och ensidig bild av forskningsläget och av vetenskapssamhällets bedömningar förmedlats i enlighet med myndighetens information i övrigt. Deltagare i utbildningen har vittnat om en föraktfull attityd gentemot de forskare och läkare som varnar för risker.²³

Initiativet till utbildningssatsningen kom från Ericssons och 3:s PR-byrå KREAB som tog kontakt med SSI efter att SSI blivit granskad i SVT:s program Uppdrag Granskning. KREAB pekade på att SSI behövde hjälp med att återupprätta förtroendet och avfärda påstådda "myter" om hälsorisker med strålning med trådlös teknik. Ericssons och 3:s lobbyfirma KREAB arbetade fram ett förslag på en kampanj som skulle "vaccinera mot myter". Myterna som skulle avfärdas var att det fanns risker med strålningen från tekniken. Ericssons PR-byrå fick utarbets svar på "svåra frågor" som SSM brukade få. Ett talande exempel på attityden som genomsyrade arbetet var förslaget från KREAB på den svåra frågan varför barn i närhet av mobilmaster drabbats av cancer. Förslaget från KREAB lød: "även människor som bor i närheten av mobilmaster drabbas av cancer, även barn, det är tyvärr inget konstigt med det. Det är däremot osannolikt, i praktiken uteslutet att cancerfallen skulle bero på strålningen från

---

²² <http://www.stralsakerhetsmyndigheten.se/Om-myndigheten/Aktuellt/Nyheter/Ofarligt-med-tradlosa-datornatverk-ur-stralskyddsynpunkt/>

²³ <http://www.monanilsson.se/document/ssi-och-kreab.pdf>

Strålskyddsstiftelsen

Swedish Radiation Protection Foundation

mobillasstationerna”. Ingen information gavs om att ärendet gällde en skola där en stor ansamling sändarantennerna satts upp på 40 meters avstånd och att fyra barn i skolan därefter inom loppet av ett år drabbades av cancer. Insatta läkare i Spanien bedömde att fallen var relaterade till strålningen från mobilmasterna och bekräftade att strålningen kan orsaka cancer.

SSM har återkommande under det senaste decenniet ”utbildat” politiker och tjänstemän. År 2015 startade SSM en webbutbildning som i linje med myndighetens information i övrigt avfärdar hälsorisker, inte ger objektiv och saklig information om forskningsläget och forskarvärldens bedömningar samt utelämnar viktiga fakta.